

פידאיון אחרים בצד פתח? מדוע לא ניסה לחסלם, או לפחות למנוע מהם הכרה? לכך יש לאנשי פתח הסבר פשוט: "פתח לא יכול היה לפעול בכל מקום. ביגלה בעיות שונות של מדיניות פנימי ערבית, היה קשה לפתח ליוזם פעילות במדינה זו או אחרת. עראפאת אמר: אם אירגון אחר יכול לפעול ביתר הצלחה במדינה מסוימת, שיפעל. כולם יביאו פלסטינים למילחמה. זה העיקר".

כך צמחה שורה של אירגוני פידאיון, בעלי גוון אידיאולוגי שונה, כשרבים מהם קשורים למישר ערבי מסויים. פתח נשאר התנועה הדומיננטית, הבלתי-אירדי-אולגית, המאחרת בקירבה נימות והשקפות רבות, מן השמאל ועד הימין. במונים מסוימים התפרסמו בעולם איר-גונים אחרים. החזית העממית של חבש עשתה חיל באירופה. היה לה תועמלן מוכשר ביותר בדמותו של הסופר הפלסטיני המחונן רסאן כנפאני, שנהרג בביי-רות על-ידי פצצה ישראלית. מבחינת הברק האינטלקטואלי, לא היה פתח יכול להתחרות עם אירגון זה. אבל הדבר לא הטריד את עראפאת. "זה טוב, החזית תרכוש אתהים באירופה. כאשר אלה יגיעו למיורח-התיוון, הם ימצאו כאן אותנו". וכך היה.

ספטמבר שחור

עם הפיכתו לראש אש"ף, נתן עראי פאת לאנשי את האות להעביר את מרכז-הכובד מפתח אל אש"ף. "עכשיו הבעיה העיקרית היא לגייס את העם הפלסטיני", אמר. אש"ף, שהיה שבו

תעמולתי, כניסוח מתקדם לרעיון הכפול של חיסול ישראל ושלילת אופיים הלאומי של היהודים או הישראליים. אולם, כפי שקורה לעיתים קרובות, החל דור חדש להאמין ברעיון. עם כל השלילה שבה, הוא שירת לפחות מטרה חיובית אחת: הוא הינך את הדור הפלסטיני החדש לקבל, לפחות בתיאוריה, את הרעיון שעליו לחיות בצוותא עם היהודים-הישראליים. אל חלק מהם. אפשר לראות ברעיון זה מעין שלבי-מעבר פסיכולוגי.

המיפנה הרעיוני הגדול, הקנן גדול וחלקו הגדול מתחת לפני השטח, בא בעיקבות יום-כיפור. מילחמה זו הפכה את נסיגת ישראל מן השטחים המוחזקים מתחום מופשט בטווח ארוך — לאפשרות ממשית בעתיד הקרוב. מאמילא יצרו המאורעות לחץ גדול על הנהגת אש"ף ופתח להכיר במציאות, ולהיערך למצב שבו יהיה צורך לקבוע עובדות לגבי השילטון בשטחים שיפוננו.

מייד אחרי המילחמה פירסם הנציג הרישמי של אש"ף בלונדון, ד"ר סעיד כאמאי, אינטלקטואל צעיר (34) שנולד ביפו, בטייטס הלונדוני שני מאמרים שעוררו תשומת-לב רבה. הוא הטיף להקמתה-לאחר של מדינה פלסטינית בגדה המערבית וברצועת-עזה. צעיר זה, מלוחמי פתח בכראמה, חבר המועצה הלאומית הפלסטינית (הכנסת של אש"ף), הטיף לאותו רעיון כבר מאז 1968 בקרב צמרת אש"ף ופתח. איש לא האמין שיכול היה לעשות זאת, לולא קיבל היתר לכך מאת יאסר עראפאת עצמו. היתה זו סנונית ראשונה, חישמה, באו סנוניות נוספות. גרמו לכך כמה התפתחויות:

התנועה והקדושים: ארון של פדאי הרוג, ביד' חנרי

החלה ב-1974 תומכת בגלוי באש"ף גם בדרג הממשלתי. ברית-המועצות דוגלת בהחלטת מועצת-הביטחון 242, אינה סוטה אף כח-אויב מהכרתה במדינת ישראל בגבולות ה-4 ביוני 1967 (מסיבות מובנות, מתנגדת ברית-המועצות עקרונית לכל ניסיון לערוך רוויויה בגבולות קיימים, במקום כלשהו בעולם).

● החלטת המישטר המצרי להגיע להסדר מדיני הנתמכת בחציפה גם על ידי הסורים, מפעילה לחץ חזק על אש"ף. ● הינתקות הציבור בגדה המערבית מירדן, ותמיכתו באש"ף, מאפשרות לציבור זה להפעיל השפעה ממתנת על אש"ף. תושבי השטחים המוחזקים מעוניינים, כמובן, יותר מכל גורם אחר, בפיתוח מדיני מהיר.

● בפירסומים הרישמיים של אש"ף ופתח, נקראה התוכנית להקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה באופן קבוע בשם "תוכנית אבנרי". במאי 1971 פירסם "מרכז המחקר" של אש"ף בבירות טפר ערבי בשם "אורי אבנרי והציונות החד-שה", שהיה כולו מוקדש לוויכוח נוקב עם רעיון זה. ברור עתה כי ספר זה היה מכוון כנגד אותם חוגים באש"ף שכבר אז הטיפו לרעיון זה. הרעיון ייוחס לביבר, מפני שלא רצו להודות בפומבי שיש לו מהלכים בקרב אירגוני הפידאיון.

הצורך לקבוע עמדות של אש"ף שימנעו את שיבת המישטר הירדני לגדה המערבית, ושיאפי שרו את העברת השטחים לאש"ף. ההכרה באש"ף, כנציג ה"בילדתי של העם הפלסטיני, תחילה מטעם ועידת-ראבאט ולאחר-מכן מטעם האו"ם, הכריחה את אש"ף להתאים את עצמו למציאות ה"בינלאומית", ולהתמסר "לעבור לפסים מציאותיים".

4 שינויי עראפאת

ב יוני 1974 התכנס בקאהיר המושב ה-2 של המועצה הלאומית הפלסטינית, ושמ נתקבל מצע של 10 נקודות. לעין הישראלית הבלתי-מאומנת, זהו עוד מיסמך קיצוני. ואכן, הוא כולל סעיף השולל יישות פלסטינית הכרוכה בשלום עם ישראל, חוזר על רעיון "המדינה הפלסטינית הדמוקרטית", שולל את ההחלטה 242, וכו'.

אולם עין מאומנת מבחינה בשינויים מהותיים.

הסעיף (מס' 1) הודן בהחלטה 242 מנוסח בצורה מחוכמת. ההתנגדות להתייחסות רק על העובדה שהיא "מטשטשת את המטרות הלאומיות ומתייחסת לעניין עמנו כאל בעיית פליטים". המשך אותו סעיף מבחיר שמותר לקבל את 242, אם יתוקן הדבר — ותוך כדי כך מוזכרת ועידת-ראבאט בפירוש ולחיובו. רעיון "המדינה הדמוקרטית" מוגדר כ"העיד האיסטראטגי שלנו", כשהמילה "איסטראטגי" באה בבירור כתחליף למילה "אידיאולוגי" — כלומר, מטרה מופשטת. הסעיף האחרון, העשירי, מעניק להגת תנועת המהפכה, כלומר לעראפאת, את הזכות להתוות "את הטאקטיקה שתשרת ותאפשר את השגתן של מטרות אלה". — כלומר, חופש-פעולה מירבי לפרש את ההחלטות כאוות נפשו.

אך השינוי העיקרי, המכריע, טמון בסעיף מס' 2, הקובע כי "אש"ף נאבק בכל האמצעים — ובראשם המאבק ה"מוזין" — לשחרור האדמה הפלסטינית ולהקמת שילטון לאומי עצמאי לוחם על כל חלק מהאדמה הפלסטינית שישוחרר". סעיף זה מפתח את השרק ומתיר את אשר היה לא רק אפשרי, אלא גם פסול מכל פסול עד לא-מכבד: דהקים מדינה פלסטינית בחלק משטח "פלסטיני", כשברור לחלוטין שהדבר יכזר לקום רק בהסכם עם ישאלי.

מאז נתקבל מיסמך זה, ועד היום, חולל יאסר עראפאת ארבעה שינויים מרחיקי-לכת. שלא עוררו תשומת-לב בישראל. חוסר-התקשורת בין שני המחנות מגיע לממדים כאלה, שאף מהפכה רעיונית וניסוחית בצד הפלסטיני נראית בלתי-חשובה בישראל.

ארבעה השינויים:

● הכרה בזכותם של כל היהודים רים החיים בישראל.

כזכור, הכירה האמנה הלאומית משנת 1968 רק בזכותם של היהודים שישבו בארץ ישיבת-קבע. לפני הפלישה הציור "גית" (סעיף 6), בהכרזותיה האחרונות הכיר עראפאת בזכות כל היהודים היושבים בארץ קבע. מבחינה רעיונית, זוהי קפיצה גדולה. אין היא מהותה, עדיין, הכרה רישמית בזכותם הלאומית של היהודים אלה. אולם היא מהווה צעד גדול לקראתה. בעולם הערבי עורר הדבר תשומת-לב מרבייה.

● הפיכת רעיון המדינה ה"דמוקרטית" ל"חלום".

אין לצפות ממנהיגי פלסטיני לפסול, בבת אחת, את הסיסמה המוקדשת של "מדינה דמוקרטית לא-כיתתית". אולם בנאומים ובראיונות, החל בהופעתו ב"אוי"ם, מדגיש עתה עראפאת עצמו כי זהו "חלום" (או, כשפה ציונית, "חזון"). אמר עראפאת בלה מונד: "זהו חלום, וכי אסור לחלום?"

מנהיגים אחרים באש"ף, המטיפים ב"גלוי להקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, מגדירים זאת כך: "הרעיון של איחוד הארץ הוא חלום לטווח רחוק. זה יכול לקחת מאה שנה. זה יכול להתבצע בדרך של פדרציה, קונפדרציה, או כל דרך אחרת. צריך לקבוע מראש שהדבר יכול להתבצע רק בהסכמת שני העמים, ברכי שלום". הרצון להשתתף בוועידת-ועידת-ז'נבה מוגדרת רישמית כוועידת-ועידת-ז'נבה.

שלום. במציאות, זהו משא פנים-אל-פנים. בין ישראל ו"אש"ף יופיע בה אש"ף כצד נציגות אש"ף מול שולחן הישראלי. פירוש הדבר: למעשה בקיום מדינת-ישראל משאומתן עימה בפועל. ● הדרישה להקמת ע

רסטיני בשטחים. גאומן של עראפאת באו בישראל כקיצוני ביותר. אב פורסם בשום עיתון ישראלי. הפרט הקובע בנאום הוא שבס"ה אופטיבית יחידה, פנה עו העולם וביקש לעזור לעם בהקמת "השילטון הפלסטיני שיפוננו על-ידי ישראל". כך הושם הדגש המון התכנית המינימלית: הן דינה פלסטינית בגדה וכו

קרק על השולחן

ישראל יוכל לשאול כאן: מדוע אין עראפאת מכריז, בפה מלא, שהוא מכיר בישראל ומוכן להתפשר עימה? על כך עונים אנשי אש"ף בצור רה פשוטה: "ההכרה בישראל היא הקלף היחיד שיש לנו. אם נשים אותו על השולחן לפני התי"חלת המישחק — מה יישאר לנו למישחק עצמו?"

יש, כמובן, גם תשובה שנייה, שאין מזכירים אותה בפה מלא. כאשר יעבור אש"ף בגלוי לקו זה, עלולה לפרוץ מילחמת-אזרחים בין פתח ובני-בריתו לבין פלגים קיצוניים יותר. טיבני הדבר שיאסר עראפאת, כפוליטיקאי מסוכח, משתדל לדחות את הדבר עד למועד הנוח ביותר, כאשר תהיה ברורה התמורה שתיתן ישראל עבור הכרה זו. מאחר שרוב-רובו של העם הפלסטיני יילך או אחרי עראפאת.

הוא הדין לגבי הפסקת-הטרור.

(אנשי אש"ף אינם רואים את עצמם כטרוריסטים, אלא לוחמי-שיחור. ל"עומת זאת, הם רואים דווקא בפעולות ישראל, ובעיקר בהפצצת בסיסים במח"נות-פליטים, פעולות-טרור).

חלק מפעולות-הטרור מבוצעות כת על-ידי גופים פורשים, כדי להבאיש את ריח הנהגת אש"ף ולחזור תחת מעמדה הבינלאומי החדש. חלק אחר מבוצע מטעם אש"ף עצמו, כדי לשמור על נוכחותו בוירה ולהבטיח לעצמו את מקומו בוועידת-ז'נבה.

האם תיתכן הפסקת הפעולות האלימות

לאחר? במחנה הפלסטיני מזכירים לעיתים קרובות, ובנימה של חיוב, את הכרזתו של אהרון יריב, שישראל "לא תנהל משאומתן עם אש"ף כל עוד לא יכיר אש"ף בישראל, לא יביע את נכונותו לשלום עימה ולא יפסיק את פעולות-הטרור".

נימת-התגובה של אנשי אש"ף מלמדת כי תיתכן הפסקת-אש במילחמת-הטרור, כאשר יתחיל משאומתן רישמי, בהשתתפות הפלסטינים, במיסגרת ז'נבה.

שאלה אחת מסקרנת במיוחד: מדוע אין אש"ף מכונן עתה, "ממשלה זמנית"? נראה כי ההתנגדות העיקרית לכך באה כעת מצד ברית-המועצות. הקמת הממשלה תעמיד אותה בפני הצורך להכיר בה, והיא עדיין מהססת מפני צעד מכריע כזה, בייחוד כשעה שאינה מקיימת יחסים דפלומטיים עם ישראל. יתר-על-כן, הי סובייטים חוששים שהקמת הממשלה הפלסטינית תקל על האמריקאים להכיר בה, ואין להם כל עניין לעזור לאמריקאים להתלבש על אש"ף (בביקורו האחר-רון בישראל, השבוע, הכחיש הנרי קי-סינגר מכלי-יכל אשפרות של הכרה אמריקאית באש"ף, אך אין ספק שזוהי רק שאלה של זמן ומחיר).

אש"ף עצמו חושש מפני כינון הממ"שלה, כל עוד לא מובטחת הכרה מיידית של מעצמות-על אחת לפחות. מאחר שהקמת הממשלה תתפרש, בצדק, כצעד נוסף לקראת הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל, נראה לו המועד מוקדם מדי. אולם ה"היכיוון הוא הרימשי מעני. כצעד עזר זהירוב אך עקיבים עולה אש"ף על דרך של הפדר. הדבר משנה מעיקרה את המצבי"אות במרשה — ומחויב מחשבה ישראלית חדשה לגמרי. הלחאי וממשלתנו היתה מסוגלת לכך.